

De Abwehr in België

Etienne Verhoeyen. *Spionnen aan de achterdeur. De Duitse Abwehr in België 1936-1945*. Antwerpen, 2011, uitgeverij Maklu, 622 p.

Over België tijdens de Tweede Wereldoorlog is al heel veel geschreven, maar toch blijven er vernieuwende publicaties verschijnen. Recent publiceerde Etienne Verhoeyen een monumentale studie over de activiteiten van de Duitse spionagedienst, de Abwehr, in ons land tijdens de jaren 1936-1945. De auteur is hiermee allesbehalve aan zijn proefstuk toe, want eerder maakte hij onder meer naam met zijn onderzoek naar de moord op de communistische voorman Julien Lahaut.⁽⁸⁾ Ook is hij de auteur van een zeer degelijk synthesewerk over België tijdens Wereldoorlog II.

In dit werk legt Verhoeyen zich toe op de eerste twee pijlers van de Abwehr: de actieve spionage (Gruppe I, de eigenlijke militaire inlichtingendienst) en de sabotage en subversie buiten Duitsland (Gruppe II). Gruppe III, de contraspionage, wordt buiten beschouwing gelaten. Deze Engeland om daar aan subversie te gaan doen. De auteur beschrijft daarbij heel uitgebreid de rekrutering, motivatie en werkwijze van de agenten op het terrein.

Het laatste hoofdstuk gaat over de periode na de aftocht van de Duitse troepen in september 1944. Kleine groepen probeerden nog een vorm van pro-Duitse weerstand te organiseren, maar dit had uiteraard geen schijn van een kans. Pas in april 1945, vlak voor de ineenstorting van het Derde Rijk, kwam er definitief een einde aan de werking van de Abwehr in ons land. Het illustreert de vasthoudendheid en het fanatisme van de Duitsers. Hier eindigt de tekst abrupt. Een besluit is er niet. Ook komen we niet te weten of de (Belgische) medewerkers van de Abwehr na de oorlog daarvoor zijn gestraft. Of zijn ze kunnen ontkomen naar het buitenland? Ook blijkt niet of sommigen van hen daarna eventueel voor de Amerikanen zijn gaan werken, zoals vaak is gebeurd.

Het boek eindigt met een overzicht van de postadressen, dekadressen, ontmoetingsplaatsen en andere plaatsen waarvan de Abwehr gebruik maakte. Ook opgenomen zijn een bibliografie en een personenregister. Kortom, het gaat hier om een monumentale studie, die zeker een lacune in de historiografie opvult en van blijvende waarde zal blijken te zijn. Alleen is het boek zo klein gedrukt en zo gedetailleerd uitgewerkt, dat het wellicht eerder zal dienen als naslagwerk dan als leesboek.

Sam Van Clemen

(8) R. Van Doorslaer en E. Verhoeyen. *De moord op Julien Lahaut*. Antwerpen, 2010.